

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelnika książkę niezwykłą. Jest to zbiór tekstów wygłoszonych podczas konferencji zatytułowanej *Śląsko godka – jeszcze gwara czy jednak już język*, która odbyła się 30 czerwca w Sali Sejmu Śląskiego. Honorowy patronat nad konferencją objęli Wicemarszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Krystyna Bochenek, Wojewoda Śląski, Zygmunt Łukaszczyk oraz Rada Języka Polskiego, którą na konferencji reprezentował jej Honorowy Przewodniczący, prof. dr hab. Walery Pisarek. W otwarciu wzięli także udział Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Śląskiego, prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś, Wicemarszałek Województwa Śląskiego, Zbyszek Zaborowski i dyrektor Instytutu Języka Polskiego UŚ, dr hab. Jacek Warchała.

Oddajemy Czytelnikowi książkę niezwykłą, bo niezwykła była konferencja, której jest zapisem. Myśl o jej zorganizowaniu zrodziła się w trzech miejscach równocześnie. Była planowana w Instytucie Języka Polskiego UŚ (choć myśleliśmy o późniejszym terminie), a na początku czerwca z propozycją współorganizacji tego wielkiego śląskiego przedsięwzięcia zwrócili się do mnie prawie równocześnie Marszałek Krystyna Bochenek (która projekt konferencji obmyśliła wraz z przewodniczącym Rady Języka Polskiego PAN, prof. zw. dr hab. Andrzejem Markowskim) i Andrzej Rocznik w imieniu Przymierza Śląskiego. Wszyscy pomysłodawcy postanowili zgodnie połączyć wysiłki.

W zaproszeniu na konferencję jej organizatorzy: Przymierze Śląskie i Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego pisali:

Na konferencyjne spotkanie zapraszamy wszystkich, których interesują sprawy Śląska, a przede wszystkim języka, jakim posługują się mieszkańcy Śląska, tych, którzy badają mowę śląską, tych, którzy piszą po śląsku, tych, którzy propagują *śląsko godka*, tych, którzy mówią po śląsku, *kierzy godają*, tych, którzy chcieliby *godać*, tych, którym istnienie, rozwój, dobra kondycja *śląskiej godki* leży na sercu.

Czy *śląsko godka* da się skodyfikować? Czy można ją ustandaryzować i znormatywizować? Liczymy na to, że powszechna dyskusja, połączenie wysiłków środowisk naukowych, uniwersyteckich oraz pracy praktyków, działaczy, twórców, publicystów przyniesie efekty w postaci wielkiej śląskiej zgody. Wypracujmy wspólne stanowisko i razem weźmy się do roboty.

Zapraszamy do wielkiej śląskiej dyskusji!!!

Zaproszenie odniosło skutek. W historycznej Sali Sejmu Śląskiego zebrało się 250 osób. Zebrali się ludzie o różnych poglądach, reprezentujący najrozmaitsze instytucje. Byli wśród nich przedstawiciele świata nauki: językoznawcy, historycy, politolodzy, kulturoznawcy z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Ostrawskiego w Republice Czeskiej, University of Alberta w Edmonton w Kanadzie, AWF w Katowicach, Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie, Instytutu Języka Polskiego PAN, Instytutu Slawistyki PAN. Licznie przybyli politycy: eurodeputowani, posłowie do Sejmu i senatorowie, członkowie Związku Górnośląskiego i Ruchu Autonomii Śląska oraz Związku Ludności Narodowości Śląskiej, prezydenci i wiceprezydenci miast śląskich, burmistrzowie, wójtowie i sołtysi, pracownicy Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego, urzędów miejskich, powiatowych i gminnych (z Katowic, Chorzowa, Rybnika, Zabrze, Gliwic, Pyskovic, Mikołowa, Godowa, Lysek, Mszany), pracownicy KZK GOP. W sali zgromadzili się przedstawiciele wielu instytucji kulturalnych na Śląsku, np. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego, Telewizji Silesia, Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” i Rady Programowej Zespołu, miesięcznika „Śląsk”, Radia Piekary, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Miejskiego w Tychach, Muzeum Miejskiego w Żorach, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Ośrodka Kultury w Mszanie, Wodzisławskiego Centrum Kultury, Domu Kultury w Kaletach, Łubniańskiego Ośrodka Kultury, DFK w Tworogu, Izby Tradycji SITG w Knurowie, Instytutu Tarnogórskiego i Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, stowarzyszeń i towarzystw, m.in. Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie, Towarzystwa im. Karola Goduli, Towarzystwa Piastowania Śląskiej Mowy „Danga”, Towarzystwa Kultuwowania i Promowania Śląskiej Mowy „Pro Loquela Silesiana”, Śląskiej Fundacji Kultury w Chorzowie, Młodzieży Górnośląskiej, Stowarzyszenia Miłośników Śląskiej Porcelany, Federacji Rozwoju Śląska, Stowarzyszenia Wikipedia Śląska, księży ze śląskich parafii (w Łączniku, Chorzowie), pisarze, poeci, eseści, satyrycy i kabareciarze, jednym słowem, twórcy „śląskojęzyczni”, nauczyciele ze szkół i przedszkoli w województwie śląskim, także z Miejskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Opolu i Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach, był jako referent przedstawiciel Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego i jako gość członek Związku Podhalan. Przyszły wreszcie osoby prywatne, dla których kwestia kondycji języka używanego na Górnym Śląsku jest sprawą żywotną. Zdecydowaną większość obecnych na sali stanowili Ślązacy, ale nie zabrakło zainteresowanych osób spoza Śląska (mieszkających lub pracujących na Śląsku, czy też związanych ze Śląskiem tylko emocjonalnie).

Tak liczna obecność świadczy o ogromnej wadze poruszanych problemów. Konferencja, zgodnie z zapowiedzią, miała dać możliwość wypowiedzenia się wszystkim chętnym. W dyskusji padały różne głosy: na temat statusu śląszczyzny, możliwości jej kodyfikacji, proponowano konkretne rozwiązania ortograficzne, wspominano

i snuto wizje na temat przyszłości Śląska i śląskiej mowy, czytano wiersze o Śląsku i po śląsku. Postanowiliśmy wszystkie te wypowiedzi, które Autorzy opracowali pisemnie i przesłali, opublikować w tej książce bez redakcyjnej ingerencji merytorycznej. Są one bowiem zapisem śląskiego ducha, śląskiej świadomości etnicznej i językowej. Na końcu załączona została rezolucja wręczona na konferencji wraz ze stanowiącymi załączniki do niej opiniami naukowców na temat możliwości uznania śląszczyzny za język regionalny. Opinie te zostały sporządzone na prośbę kierownictwa Stowarzyszenia „Pro Loquela Silesiana”.

Do tomu zostały włączone fragmenty opinii wydawniczej sporządzonej przez prof. zw. dr. hab. Władysława Lubasia. Pierwsza część tej opinii została umieszczona po *Wstępie*. Stanowi niezwykle kompetentne omówienie publikacji i konferencji, z wyraźnie zaznaczonym stanowiskiem Recenzenta w kwestiach poruszanych w kolejnych wystąpieniach. Osobno został wydzielony fragment opinii wydawniczej będący polemiką z tekstem T. Kamuselli – ze względu na ważki charakter poruszanych spraw i przytaczanych argumentów uznano, że byłoby stratą dla Czytelnika, gdyby nie mógł się z odpowiedzią Recenzenta zapoznać.

Teksty w książce prezentują różne stanowiska w tej sprawie. Dyskutanci wypowiedzieli się za i przeciw nadaniu śląskiemu etnolektowi statusu języka. Padały argumenty racjonalne i czysto emocjonalne. Zebranie tych wypowiedzi w jednym tomie stanowi o wartości książki, o jej przełomowym charakterze – bo jest ona świadectwem historycznego wydarzenia: początku wielkiej śląskiej dyskusji.

Jolanta Tambor